

การศึกษาความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน

Study on Training Needs of Land Reform Officers

อำนาจ กิมศิริ¹ และ เกศินี ปายะนันท์²

Amnat Kimsiri and Kesinee Payanun

ABSTRACT

A study on official duty of 129 Land Reform Officers, working in Agricultural Land Reform Office, Ministry of Agriculture and Cooperatives, was carried out through 43 provinces which covered 13 provinces in the Northern region, 13 provinces in Central, 12 provinces in the Northeast, and 5 provinces in Southern region. The results revealed that most Land Reform Officers were male with average age of 39.29 years, official tenure of 14.80 years and average service in charge of land reform of 7.07 years. About 87.60% of them had attended Land Reform Policy training course before. It was found that, Land Reform Officers considered that inservice training should be organized every year the first priority subject needed to be trained was land Reform policy. The training problems were identified as ineffective training techniques. They recommended that the training course should be more practically oriented.

Key words : Land Reform Officers, officers.

บทคัดย่อ

การศึกษาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินจำนวน 129 คน ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในระดับจังหวัด ภาคเหนือ 13 จังหวัด ภาคกลาง 13 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 จังหวัด ภาคใต้ 5 จังหวัด

รวม 43 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 39.29 ปี อายุราชการเฉลี่ย 14.80 ปี ระยะเวลาการเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย 7.07 ปี เคยผ่านหลักสูตรการปฏิรูปที่ดินมาแล้วร้อยละ 87.60 ปัญหาที่พบ คือ เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินมีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมระหว่างประจำการปีละ 1 ครั้ง และขอให้อบรมหลัก

¹ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Agricultural Land Reform Office, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Bangkok 10900, Thailand.

² ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

สูตร นโยบายการปฏิรูปที่ดินเป็นอันดับแรกเพราะ ปัญหาที่พบในการฝึกอบรมที่ผ่านมา วิทยากรไม่มี เทคนิคและวิธีการที่จูงใจผู้ฟังดีพอ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมน้อยไป และเสนอแนะให้มีการจัดฝึกอบรมเฉพาะหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

คำนำ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 ในการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดินซึ่งมิได้ทำประโยชน์ที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น (กองวิชาการและแผนงาน, 2528:1)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2533:15) อธิบายการแบ่งส่วนราชการและการดำเนินงานของ ส.ป.ก. ดังนี้

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2526 ส.ป.ก. ได้จัดแบ่งส่วนข้าราชการภายในออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลางได้แก่ กองต่าง ๆ

จำนวน 6 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองวิชาการและแผนงาน กองนิติการ กองจัดการปฏิรูปที่ดิน กองบริการกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกองวิศวกรรม ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งในทางเทคนิคเฉพาะเรื่อง และการบริหารจัดการเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการที่กำหนด และบริหารราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนทั่วไป นอกจากนี้ในการบริหารงานปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ยังมีคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นผู้กำหนดนโยบายมาตรการ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปงานของ ส.ป.ก. ตลอดจนควบคุมการบริหารงานของ ส.ป.ก. ด้วย สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก. จังหวัด) ซึ่ง ส.ป.ก. จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ในปัจจุบันมีอยู่กระจายทั่วประเทศรวม 43 จังหวัด โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในท้องที่ที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้โครงการบรรลุตามเป้าหมาย ตลอดจนควบคุมดูแลและติดตามผลงาน รวมทั้งประสานงานการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้แบ่งสายงานภายในออกเป็น 1 งาน และ 4 ฝ่าย คือ งานธุรการ ฝ่ายบริหารการปฏิรูปที่ดิน ฝ่ายการเงิน บัญชีและจัดเก็บผลประโยชน์ ฝ่ายนิติกร และฝ่ายสำรวจรังวัดและทำแผนที่

เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในท้องที่ที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้โครงการบรรลุตามเป้าหมาย ตลอดจนควบคุมดูแลและติดตามผลงานรวมทั้งประสานงานการดำเนินงานการปฏิรูปที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรมกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารการปฏิรูปที่ดิน คือเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิรูปที่ดินเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดให้ จากเหตุผลดังกล่าวประกอบกับเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินมีพื้นฐานอาชีพ ประสบการณ์ และการศึกษาที่แตกต่างกันจึงสมควรที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานแท้จริงอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดต่าง ๆ
- (2) ภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
- (3) ปัญหาข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
2. เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานฝึกอบรมของ ส.ป.ก. ในการสร้างเสริมและพัฒนาข้าราชการให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ ส.ป.ก.
3. เพื่อช่วยลดการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน หรือหลักสูตรที่เกิดประโยชน์น้อยต่อการดำเนินงาน

การปฏิรูปที่ดิน อันเป็นการทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฝึกอบรมของ ส.ป.ก. ลดลงอีกทางหนึ่ง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินจำนวน 129 คน ของสำนักงานการปฏิรูปจังหวัดทั้งหมด 43 จังหวัด ดังนี้

1. ภาคเหนือ จำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร เพชรบูรณ์ แพร่ ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ อุทัยธานี
2. ภาคกลาง จำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม ปทุมธานี ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมาหนองคาย บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี อุบลราชธานี
4. ภาคใต้ จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ปัตตานี สงขลา สุราษฎร์ธานี

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

“เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน” หมายถึง ข้าราชการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ปฏิบัติงานด้านการปฏิรูปที่ดินในสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด

“การฝึกอบรม” หมายถึง การฝึกอบรมที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจัดขึ้นสำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินด้านการปฏิรูปที่ดินและอื่น ๆ

“เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินให้คะแนนความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมมาก” หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินที่ให้คะแนนความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมมากกว่าค่า

เฉลี่ยของประชากรที่ทำการศึกษา

“เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินที่ให้คะแนนความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมน้อย” หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน ที่ให้คะแนนความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรที่ทำการศึกษา

“ภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน” หมายถึง การปฏิบัติงานตามระเบียบที่ระบุไว้ของ Organization and Management Consultants (1986) : ได้ระบุภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน คือ 1. มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา 2. ดำเนินการจัดการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 3. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร 4. ติดต่อประสานการปฏิรูปที่ดินในด้านต่าง ๆ กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 5. ปฏิบัติงานด้านเลขานุการให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

การตรวจสอบเอกสาร

ความหมายของความคิดเห็น

เรื่องเวทย์ (2522:13) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

Kolesnik (1970:750) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมายหรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้

Webster (1967:301) ได้ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความรู้อันแท้จริงหรือความแน่นอนแต่ตั้งอยู่ที่จิตใจ การลงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะเป็นไปตามที่บุคคลนั้นเห็นว่าน่าจะเป็นจริง หรือตรงตามที่คิดไว้

สรุปได้ว่าความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้โดยอาศัยพื้นฐาน ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออก

งานศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บรรจงศรี (2519:72) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการฝึกอบรมระหว่างประจำการที่มีต่อพนักงานเกษตรอำเภอ ตั้งแต่ พ.ศ.2513 จนถึง พ.ศ.2516 พบว่า พนักงานเกษตรอำเภอที่ผ่านการฝึกอบรมระหว่างประจำการมาแล้วมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมอีก และต้องการอบรมวิชาเฉพาะและควรบรรจุวิชาหลัก และวิธีดำเนินการส่งเสริมจิตวิทยานักส่งเสริม และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการฝึกอบรมไว้ว่า กรมส่งเสริมการเกษตรควรจัดฝึกอบรมแบบเฉพาะวิชาโดยคัดเลือกผู้ที่ต้องการอบรมวิชาใดเข้ารับการอบรมวิชานั้นโดยเฉพาะเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติงานส่งเสริมที่รับผิดชอบโดยตรงอย่างถูกต้องที่สุด

ชาวลิต (2527:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการในการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปทัศนคติที่มีต่อการฝึกอบรม และความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมระดับอำเภอ ตลอดจนความสัมพันธ์ของความต้องการในการฝึกอบรมตามแนวความคิดของผู้บังคับบัญชา กับของตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเอง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือและผู้บังคับบัญชามีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอบรม และทัศนคติของทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอและผู้บังคับบัญชาต่อการฝึกอบรม สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมีความต้องการในการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามอายุ แต่ไม่แตกต่างกันตามระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง

หน้าที่การงานและความต้องการในการฝึกอบรมด้านวิชาการเกษตรและด้านการส่งเสริมเผยแพร่ไม่แตกต่างกัน

จิตติวงศ์ (2530:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานตามระบบพัฒนาชนบทแห่งชาติของเกษตรตำบลในภาคตะวันออกของประเทศไทย เพื่อศึกษาความต้องการฝึกอบรมของเกษตรตำบล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ ความเข้าใจในระบบการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ด้านการวางแผน ด้านผู้นำในท้องถิ่น ด้านการพัฒนาองค์การ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการประสานงาน และด้านการติดตามการประเมินผล ตลอดจนหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของเกษตรตำบลที่มีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ พบว่า เกษตรตำบลมีความต้องการฝึกอบรมในด้านระบบการพัฒนาชนบทแห่งชาติ การวางแผนผู้นำในท้องถิ่น ด้านการพัฒนาองค์การ มนุษย์สัมพันธ์ การประสานงาน และการติดตามประเมินผลในระดับสูง และผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐาน คือ ระดับการศึกษา และอายุการรับราชการ กับความต้องการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินที่ได้ปฏิบัติการกิจและหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค จำนวน 129 คน คือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด 43 จังหวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic means) และค่าไคสแควร์ (chi-square test)

การพิจารณาระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่

ปฎิรูปที่ดินต่อการฝึกอบรม คณะแนบเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.80	ตรงกับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 - 2.61	ตรงกับ ไม่เห็นด้วย
2.62 - 3.42	ตรงกับ ไม่แน่ใจ
3.43 - 4.23	ตรงกับ เห็นด้วย
4.24 - 5.00	ตรงกับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การพิจารณาระดับความต้องการฝึกอบรม จึงใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งจัดได้ ดังนี้

1.00 - 1.68	ตรงกับ ต้องการน้อย
1.67 - 2.33	ตรงกับ ต้องการปานกลาง
2.34 - 3.00	ตรงกับ ต้องการมาก

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดิน

เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 82.95 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 65.12 เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี อายุมากที่สุด 57 ปี มีอายุเฉลี่ย 39.29 ปี ซึ่งอยู่ในวัยทำงานพอสมควร และเป็นวัยที่ยังต้องหาประสบการณ์ในการทำงานเพื่อพัฒนางานและความก้าวหน้าของตนเอง เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินจบการศึกษาแตกต่างกันในหลายสาขาวิชา อัตราส่วนสูงสุด คือ ร้อยละ 38.76 จบการศึกษาด้านการเกษตร นอกนั้นจบสาขาอื่น ๆ เช่น นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ รวมกันร้อยละ 61.24 เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.94 ระยะเวลาการเป็นเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.86 เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการปฎิรูปที่ดินร้อยละ 87.60 (Table 1)

Table 1 General characteristics of land reform officers.

(N = 129)

Items	Number	Percentage
Sex		
male	107	82.95
female	22	17.05
Age/years		
<31	4	3.10
31-40	84	65.12
41-50	29	22.48
>50	12	9.30
Lowest age = 27 years, Highest age = 57 years, Average age = 39.29 years.		
Knowledge field		
agriculture	50	38.76
others	79	61.24
Work period/years		
lower than 11	38	29.46
11-20	67	51.94
>20	24	18.60
Lowest work period = 2 years, Highest work period = 34 years, Everage work period = 14.80 years.		
Position period/years		
<6	43	33.33
6-10	54	41.86
>10	32	24.81
Lowest position period = 6 years, Highest position period = 15 years, Everage position period = 7.37 years.		
Participate of land reform training program		
Yes	113	87.60
No	16	12.40

ผลจากการศึกษาความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน พบว่ามีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์มาก 1 รายการความรู้ คือ นโยบายการปฏิรูปที่ดิน ($\bar{X} = 2.24$) รองลงมาคือสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ.2518 และฉบับแก้ไขใหม่ การวางแผนและจัดทำโครงการปฏิรูปที่ดินและหลักการปฏิรูปที่ดินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

($\bar{X} = 2.26$) จะเห็นได้ว่ารายการความรู้ตามรายวิชาทั้ง 4 นี้ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต่องานปฏิรูปที่ดินเป็นอย่างมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี (Table 2) ส่วนความต้องการในการฝึกอบรมในแต่ละปีนั้น เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการจัดการฝึกอบรมปีละครั้ง ร้อยละ 55.04 เนื่องจากเหตุผลเพื่อ

หาความรู้เพิ่มเติม และเปลี่ยนประสบการณ์และหาเทคนิคใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน เพราะนโยบายระเบียบวิธีปฏิบัติ และสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ระยะเวลาในการฝึกอบรม 5 วัน ร้อยละ 34.11 อาจเพราะมีแนวความคิดว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป และสะดวกในการจัดตารางสอน ตั้งแต่วันจันทร์-วันศุกร์ ทำให้เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินมีเวลาในช่วงวันหยุดราชการ ที่จะเตรียมตัวไปเข้ารับการฝึกอบรม และกลับเข้าปฏิบัติงานที่ต้นสังกัดของตนเอง สำหรับสถานที่จัดฝึกอบรม ควรมีการหมุนเวียนไปตามจังหวัดต่าง ๆ หรือส่วนภูมิภาค ร้อยละ 45.74 เพราะปัจจุบันการคมนาคมสะดวกสบายกว่าในอดีต มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินจึงไม่อยากเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ซึ่งมีปัญหาในด้านการจราจร รวมทั้งค่าครองชีพที่สูงกว่ามาก ประกอบกับการจัดการฝึกอบรมตามจังหวัดต่าง ๆ หรือส่วนภูมิภาค ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถศึกษาหรือดูงานจากสภาพของจริงได้สะดวกกว่าการจัดฝึกอบรมที่กรุงเทพฯ อีกด้วย (Table 3)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินที่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการปฎิรูปที่ดินแล้ว ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีความต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรยงศรี จิรพิบูลวรรณ (2519) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการฝึกอบรมที่มีต่อพนักงานเกษตรอำเภอ ตั้งแต่ พ.ศ.2513 ถึง พ.ศ.2516 โดยพบว่า พนักงานเกษตรอำเภอที่ผ่านการฝึกอบรมระหว่างประจำการมาแล้ว มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีก

วิธีการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดวิธีการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่หนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการฝึกอบรมแต่ละครั้ง จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่ชอบวิธีการฝึกอบรมแบบบรรยาย ร้อยละ 88.28 รองลงมาชอบให้มีการทัศนศึกษา ร้อยละ 85.94 ชอบวิธีการฝึกอบรมโดยการฝึกปฏิบัติ ร้อยละ 65.62 ชอบการสัมมนา ร้อยละ

Table 2 Level of training need.

(N = 129)

Training courses	Level of training need			\bar{X}
	High (person)	Moderate (person)	Low (person)	
Land reform policy	79 (61.24)	28 (21.71)	22 (17.05)	2.44
Main legislative issues in the 64 Revised 1975 Land Reform Act	35 (49.61)	30 (17.13)	2.26 (23.26)	
Planning and management of land reform project	62 (40.06)	38 (30.23)	28 (21.71)	2.26
The principle of land reform	61 (47.28)	40 (31.10)	28 (21.71)	2.26
Average score = 1.88				

Table 3 Training need, training period and training location.

(N = 129)

Items	Number (person)	Percentage
Training need per year		
3 times/month	9	6.98
6 times/month	38	29.46
1 time/year	71	55.04
upon appropriated content and curriculum	11	8.52
Training period(day)		
1-3	14	10.85
5	44	34.11
7	26	20.16
10	28	21.70
upon appropriated content and curriculum	17	13.18
Training location		
center area	37	28.63
rural area	59	45.74
upon appropriated content and curriculum	33	25.58

61.72 ชอบการแบ่งกลุ่มอภิปราย ร้อยละ 60.16 และชอบให้มีการสาธิตร้อยละ 50.00 (Table 4)

การที่เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่ ชอบวิธีการฝึกอบรมด้วยการบรรยายนั้น อาจเนื่องมาจากการบรรยายเป็นวิธีการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถรับความรู้ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ตรงตามวัตถุประสงค์ ส่วนการที่ชอบให้มีการทัศนศึกษา ก็อาจเป็นเพราะการได้เห็นของจริงและสภาพจริง อันจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น

ปัญหาที่พบในการฝึกอบรม

จากการศึกษาถึงปัญหาที่พบในระหว่างการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดิน พบว่าเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการที่วิทยากรไม่มีเทคนิคและวิธีการในการจุดให้ผู้ฟังคิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมาเป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินพบว่า

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม แต่ละเรื่องน้อยเกินไป คิดเป็นร้อยละ 64.17 มีความเห็นว่าวิทยากรมีความรู้ในวิชาที่สอนไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 35.00 มีความเห็นว่าฝึกอบรมแล้วไม่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ คิดเป็นร้อยละ 29.17 และมีความเห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมแต่ละเรื่องมากเกินไป คิดเป็นร้อยละ 20.00 (Table 4)

เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิทยากรไม่มีเทคนิคและวิธีการจุดให้ผู้ฟังนั้นอาจเนื่องมาจากวิทยากรที่บรรยายในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานการปฎิรูปที่ดินนั้น คือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการปฎิรูปที่ดินเอง ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้น ๆ แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนในการเป็นวิทยากรที่ดี จึงไม่มีความสามารถในการพูดจูงใจให้ผู้ฟังให้เกิดความสนใจในการบรรยายได้เท่าที่ควร ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนปัญหาในเรื่องระยะเวลาที่ใช้

Table 4 Training techniques.

(N = 129)

Items	Number (person)	Perecntage
Training techniques		
lecture	113	88.28
practice	84	65.62
demonstration	64	50.00
field trip	110	8.94
discussion group	77	60.16
seminar	79	61.72
Training problems		
ineffective knowledge	42	35.00
ineffective technical	81	67.50
long training period	24	20.00
inadequate time for each topic	77	64.17
unpractical knowledge	35	29.17

ในการฝึกอบรมแต่ละเรื่องน้อยเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการความรู้ที่ฝึกอบรมแต่ละเรื่องนั้นมีรายละเอียดค่อนข้างมาก ซึ่งตามปกติการกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมในแต่ละเรื่อง กำหนดไว้ไม่เกินเรื่องละ 3 ชั่วโมงหรือน้อยกว่านั้น จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอที่สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

จากการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินจำแนกตามทัศนคติ ที่มีต่อการฝึกอบรมตามรายการความรู้ พบว่า ค่าไคสแควร์ที่ได้จากการคำนวณในส่วนที่มากกว่าค่าไคสแควร์จากตาราง ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 และ 05, df = 2 มีค่าเรียงลำดับดังนี้ การเกษตรผสมผสาน มีค่าเท่ากับ 18.16 จากสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในระดับชุมชนเชิงคุณภาพ มีค่าเท่ากับ 12.21 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการ

พัฒนาการเกษตร มีค่าเท่ากับ 10.55 หลักเกณฑ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน มีค่าเท่ากับ 10.03 หลักการปฏิรูปที่ดินมีค่าเท่ากับ 14.76 นโยบายการปฏิรูปที่ดินมีค่าเท่ากับ 11.96 สารสำคัญของ พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินฯ ฉบับ พ.ศ.2518 และฉบับแก้ไขใหม่ มีค่าเท่ากับ 7.79 (Table 5)แสดงว่าเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินที่มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการฝึกอบรมที่แตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะที่มีคะแนนสูงสุดของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดิน คือควรจัดการฝึกอบรมเฉพาะหลักสูตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ผู้ที่สมควรจะเป็นวิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความรู้ดีและไม่ควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปฎิรูปที่ดินจากส่วนกลาง คณะรองลงมา มีความเห็นว่าสถานที่ฝึกอบรมควรมีบรรยากาศที่ดี

Table 5 The land reform officers' relationship between the level of opinion and the level of training need.
(N = 129)

Training courses	Level of opinions		Level of training need		χ^2
		High (person)	Moderate (person)	Low (person)	
Integrated agriculture	High	28 (39.44)	27 (22.53)	16	18.16**
	Low	8 (13.79)	17 (56.90)	33	
The principle of land reform	High	44 (61.97)	18 (25.35)	9	14.76*
	Low	17 (29.31)	22 (37.93)	19	
Preliminary survey of community qualitative Data Base	High	19 (26.76)	20 (28.17)	32	12.21**
	Low	3 (51.75)	28 (48.28)	27	
Land reform policy	High	53 (74.65)	10 (14.08)	8	11.96*
	Low	26 (44.83)	18 (31.03)	14	
Government Private Sector Participation in agricultural development	High	21 (29.58)	26 (36.62)	24	10.85**
	Low	5 (8.62)	20 (34.48)	33	
Community development in rural area	High	24 (33.80)	22 (30.99)	25	10.55**
	Low	6 (10.35)	20 (34.48)	32	
Rules and Regulations on Farmers in land reform areas	High	30 (42.25)	30 (42.25)	11	10.03**
	Low	15 (25.86)	20 (34.48)	23	
Main legislative issues in Revised 1975 Land Reform Act	High	3 (60.56)	16 (22.54)	12	7.79*
	Low	21 (36.21)	19 (32.76)	18	

* Significant at .05 level, df = 2; a = 5.99

** Significant at .01 level, df = 2; a = 9.21

Figures in () are percentage.

เหมาะแก่การฝึกอบรมและมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี คณะผู้น้อยที่สุดมีความเห็นว่า การฝึกอบรมควรจัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

สาเหตุที่เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนหนึ่ง เสนอแนะว่าควรจัดหลักสูตรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้นั้น อาจสืบเนื่องมาจากการที่กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมแต่ละเรื่องไว้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เข้าใจเนื้อหาของแต่ละเรื่องอย่างทอ่งแท้ จึงไม่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ หรืออาจเป็นเพราะการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรเป็นเพียงการให้ความรู้ในหลักการของแต่ละเรื่องอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือวิธีการดำเนินการในแต่ละเรื่องไว้อย่างเด่นชัด ส่วนเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินเสนอแนะว่าวิทยากรที่ฝึกอบรมไม่ควรเป็นวิทยากรของสำนักงานการปฎิรูปที่ดินส่วนกลาง อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาที่พบในการฝึกอบรมว่าวิทยากรในการฝึกอบรมขาดเทคนิคและวิธีการงูงใจที่ดีพอ จึงเสนอแนะให้เป็นวิทยากรจากที่อื่น เพราะคาดหวังว่าวิทยากรจากที่อื่นจะมีเทคนิคในการให้ความรู้ได้ดีกว่าวิทยากรของสำนักงานการปฎิรูปที่ดินเอง

สรุป

ลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี อายุเฉลี่ย 39.29 ปี จบสาขาการศึกษาด้านการเกษตร ร้อยละ 87.60 เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินมาแล้ว ความต้องการการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินจำแนกตามหมวดความรู้อันดับแรกคือนโยบายการปฎิรูปที่ดิน อันดับรองลงมามีความต้องการฝึกอบรมเท่ากันมี 3 หมวดความรู้ คือสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการปฎิรูปที่ดินฯ พ.ศ 2518

และฉบับแก้ไขใหม่ การวางแผนและจัดทำโครงการปฎิรูปที่ดิน และหลักการปฎิรูปที่ดิน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมโดยให้เหตุผลว่าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานและเห็นว่าควรให้มีการจัดฝึกอบรมปีละครั้ง ระยะเวลาที่ต้องการให้จัดฝึกอบรมที่เหมาะสมคือ 5 วัน สถานที่ฝึกอบรมควรหมุนเวียนไปตามจังหวัดต่าง ๆ หรือส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดินส่วนใหญ่ต้องการให้ฝึกอบรมระบบการบรรยาย ส่วนปัญหาที่พบในการฝึกอบรมคือ วิทยากรไม่มีเทคนิคและวิธีการที่จะงูงใจผู้ฟังดีพอ ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละเรื่องน้อยเกินไป และมีข้อเสนอแนะว่าให้มีการจัดหลักสูตรเฉพาะเรื่อง ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งวิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในหลักสูตรนั้น ๆ ดี และไม่ใช่ว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปฎิรูปที่ดินส่วนกลาง ทั้งนี้เพราะเหตุผลที่ว่าวิทยากรเหล่านี้ขาดเทคนิคและวิธีการงูงใจผู้ฟังที่ดีพอ

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการและแผนงาน. 2538. 10 ปีกับการปฎิรูปที่ดิน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- ชวลิต หุ่นแก้ว. 2527. การศึกษาหาความต้องการในการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอใน ภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตติรงค์ รุ่งรอด. 2530. ความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานตามระบบพัฒนาชนบทแห่งชาติของเกษตรตำบลในภาคตะวันออกของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรจงศรี จีระพิบูลยวรรณ. 2519. ผลของการฝึก
อบรมระหว่างประจำการที่มีต่อพนักงานเกษตร
อำเภอ ตั้งแต่ พ.ศ.2513 จนถึง พ.ศ.2516. กรุงเทพฯ
: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์.

เรืองเวทย์ แสงรัตนา. 2532. ความคิดเห็นและความ
สนใจของนักเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับอัตราการ
เพิ่มของประชากรไทย. กรุงเทพฯ . วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2533.
รายงานการศึกษาเรื่องนโยบายปฏิรูปที่ดินของ

ประเทศไทย. กรุงเทพฯ

Kolesnik, W.L. 1970. Education Psychology (2d
ed.) New York . McGraw Hill Book Company.

Organization and Management Consultants. 1986.

Final Report : Organization and Institution
Improvement for Agricultural Land Reform
Offices. Bangkok . Southeast Asia Technology
Co, Ltd.

Websters. 1967. Webster's New York Dictionary.
New York : The World Publishing Company